

Norra Donationsregionen

Plan 2021

Rapport 2020

Verksamhetsplan och Verksamhetsrapport för donation

R-DAS Anneli Holst

R-DAL Caroline Starlander

21-02-03

Inledning

I Socialstyrelsens föreskrifter för donation av organ och vävnader lyfts vårdgivarens ansvar för donationsfrämjande arbete särskilt fram. Ledningen av hälso- och sjukvården och tandvården ska vara organiserad på ett sådant sätt att den verkar för att möjliga donatorer identifieras och i övrigt främjar donation och försörjningen av biologiskt material för medicinska ändamål.

Verksamhetsplan för donation i norra regionen 2021

Regionalt Donationsansvariga läkaren Caroline Starlander (Östersunds sjukhus) och Regionalt Donationsansvariga sjuksköterskan Anneli Holst (Norrlands universitetssjukhus) har gemensamt planerat Norra regionens donationsverksamhet för år 2021. Verksamhetsplanen är därefter fastställd efter samråd med Norrlandstingens regionförbunds direktör Nina Fällbäck Svensson.

1. Donationsfrämjande aktiviteter organ

- 1.1. Besöka Lycksele sjukhus under hösten och där erbjuda föreläsningar för personalen på IVA, Operationsavdelningen samt vid narkosläkaravdelningen. Dessutom ska möte planeras med sjukhusets lokala DAL och DAS tillsammans med respektive EC samt OC, för att diskutera de donationsansvarigas skriftliga uppdrag och uppdragets avsatta veckotid.
- 1.2. DCD ska införas på NUS vilket innebär en gedigen utbildningsinsats under året av de olika personalkategorier som ska ingå i teamen. R-DAS och de lokala DAS-arna samt DAL ansvarar för utbildningstillfällena tillsammans med tillresande kompetens från Sahlgrenska.
- 1.3. Planerad aktivitet under Donationsveckan under senhösten innebär olika lokala initiativ av DAL, DAS och vävnadssamordnare som får råd av R-DAL och R-DAS och informationsmaterial i form av korta filmer och broschyrer från Socialstyrelsen.

2. Donationsfrämjande aktiviteter vävnader

- 2.1. Efter godkännande från juridiskt håll angående samarbete mellan Hornhinnebanken NUS och Östersunds sjukhus vid den medicinska utredningen ska planeringen av införandet av hornhinnedonationer i Östersund fortsätta. Avtal mellan olika parter ska ingås och olika personalkategorier ska utbildas sen logistiken kring vävnadsdonationen har fått hållbart skapad rutin.
- 2.2. Fortsatt hornhinneverksamhet på NUS, i Sundsvall, Ö-vik och Skellefteå. Det nationella uppdraget att ansvara för tillvaratagande av långa rörben ligger fortfarande i Östersund.
- 2.3. Samverkan RMV: Uppföljning av de utbildningsinsatser som riktades mot Polismyndigheten under 2019. Planering av hur vi går vidare för att öka antalet donatorer från RMV med hänsyn tagen till att donationsverksamhet ej ingår i deras uppdrag.

3. Donationsfrämjande gemensamma och övriga aktiviteter

- 3.1. Årligt återkommande regionmöte med DAL/DAS och vävnadsinrättningen under hösten.
- 3.2. Stöd till lokalt donationsansvariga för att främja lokala utbildningsinsatser.
- 3.3. R-DAL och R-DAS är medlemmar i RPO PIVOT, där frågor om donation/transplantation är en fast punkt på agendan. R-DAL har ansvar för LPO PIVOT på hemmaplan.
- 3.4. R-DAS ska vara med i Socialstyrelsens speciella grupp för framtagande av ett nationellt kunskapsstöd vid pediatrika donationer.

- 3.5. Förmedlande av information från Sahlgrenska Universitetssjukhusets Transplantationsenhet, till vilken alla sjukhus i Norra regionen är knutna samt förmedlande av information från nationell nivå; SKR och Socialstyrelsens nationella donations centra, NDC.
- 3.6. Uppdatera donationsinformationen på Norrlandstingens regionförbunds hemsida.
- 3.7. R-DAL och R-DAS deltar i VOG-organ (arbetsgrupp via Vävnadsrådet i SKR) för att samverka mellan donation och transplantation.

4. Donationsmål

- 4.1. Varje sjukhus ska ha en DAL och DAS med avsatt tid och skriftligt uppdrag.
- 4.2. Mål för organdonationsverksamheten per sjukhus och totalt i regionen: alla möjliga organdonatorer skall identifieras av regionens intensivvårdsavdelningar – ingen möjlig organdonator skall missas!
- 4.3. Mål för vävnadsdonationsverksamheten per sjukhus och totalt i regionen: uppnå stabilitet i tillgång på donerade hornhinnor och långa rörben genom samverkan i regionen.
- 4.4. Förnyat uppdrag från NRF till R-DAL och R-DAS ska upprättas. Nuvarande R-DAL flaggar för pensionsavgång våren 2022, då efterträdare ska vara utsedd.

5. Kvalitetsmätningar

- 5.1. Planerade kvalitetsmätningar organdonation: alla intensivvårdsavdelningar i regionen skall registrera i ”Avlidna på IVA” samt ”Organisatoriska mätetal” i Svenska IntensivvårdsRegistret (SIR).
- 5.2. Kvalitetsmätningar vid vävnadsdonation sker via vävnadsinrättningarnas rapportering till IVO.

6. Informationsinhämtning och samverkan

- 6.1. Planerade utbildningar, möten och kongresser samt övrig samverkan för RDAL och R-DAS:

Nationellt möte för alla med donationsuppdrag i januari ställdes in p.g.a. Covid-19 pandemin
Den nationella expertgruppen bestående av R-DALar och R-DASar ska ansvara för program vid årets kombinerade kongress för SFAI och AnIVA
Regionalt möte, alla DAL/DAS inbjuds tillsammans med Vävnadsinrättningarna, skiftet september/okt
Möte för alla som arbetar gentemot Transplantationsenheten i Göteborg i maj
Fysiska möten, med roterande mötesplats, med alla R-DAL och R-DAS i Sverige, ska ske digitalt så länge pandemin råder
Minst ett större möte/år med Socialstyrelsens NDC
Deltagande i Vävnadsrådets VOG Organ, två fysiska möten samt ett telefonmöte
R-DAS deltar i Socialstyrelsens rekommendationsgrupp för framtagande av ett nationellt kunskapsstöd för att främja pediatrik donation.
Representanter i RPO PIVoT med möten fyra-fem ggr /termin
R-DAS deltar, ca. åtta ggr/ år, tillsammans med regional vävnadssamordnare i Vävnadsmöten.
Utbildning i ”Hur man gör en Webbutbildning”. Syftar till en ökad kunskap om donation i regionen.

7. Ekonomi

Varken R-DAL eller R-DAS har, under den första uppdragsperioden om tre år, överskridit planerad budget.

Budgeten för 2021 ska täcka 25 % av varderas lön, resa och boende vid de fysiska planerade nationella mötena, den kongress i Örebro där vi ska delta i programmet, resa och boende vid besök i Lycksele samt för R-DAL under DCD-utbildning i Umeå.

Den mesta kontakten mellan R-DAL och R-DAS sker digitalt eller via telefon, men en resa för vardera/år för att besöka sin arbetspartner är ett minimum.

Ett av de fysiska mötena för den nationella expertgruppen i donationsfrågor ska varje år planeras i vardera av de sex stora sjukvårdsregionerna, vilket innebär att vi årligen förväntas arrangera ett möte under 1,5 dag och i samband med det stå för bokad möteslokal samt förplägnad.

Ansvarig ekonom på R-DALens och R-DAS-ens hemkliniker ansvarar för att på senhösten skicka underlag för de utlägg respektive uppdragstagare haft under året samt lönedelen till chefsekonomen vid NRF.

Att införa DCD som donationsalternativ kommer initialt bli kostsamt för varje sjukhus som inför denna möjlighet. Först ut blir NUS, där man enligt plan är färdigutbildade och beredda under tidig höst 2021, dock med reservation av hur fortsatta härjningar av Covid-19 kan påverka. Kostnaden för NUS kommer i första hand att ligga inom hemklinikens budgetram.

8. Rapportering av årets verksamhetsplan och fjolårets verksamhetsrapport

- 8.1. Lokala DAL och DAS återrapporterar till R-DAL och R-DAS som sedan sammanställer en årlig verksamhetsrapport till uppdragsgivaren, Norrlandstingens regionförbund
- 8.2. Regional DAL och regional DAS ansvarar för att återföra plan och rapport till Norra regionens lokala DAL och DAS.

Inledning

I och med utbrottet av pandemin orsakad av Covid-19 omkullkastades det mesta av möten och planering från mitten av mars och därefter resten av året. Alla resurser där donationsområdets ansvariga återfinns har blivit tvungna att fokusera på kliniskt arbete inom intensivvård. Utrymmet för arbete både praktiskt och administrativt vad gäller donationsarbetet har krympt, och har oftast fått ske efter ordinarie arbetspassens slut, på hemmaplan, och fysiska möten har ersatts av digital teknik med varierande framgång.

Nationellt ser man en nergång i totalt antal donatorer under året, och mest påtagligt är att njurdonationerna från levande donatorer har minskat, vilket är helt förståeligt ur ett smittoriskperspektiv.

Verksamhetsrapport för donation 2020

1. Donationsfrämjande aktiviteter Organ

1.1. Genomförda utbildningar på eget sjukhus och regionalt

DAS och DAL på NUS har tillsammans med R-DAS planerat utbildningen och implementeringen av DCD på NUS. De båda DAS-arna och R-DAS har haft DCD-undervisning för personalen på Thorax-IVA samt för avdelningscheferna på Thorax och CIP (Centrum för Intensiv och Perioperativ vård). DAL har även haft utbildningsinsatser för AT-läkare, Hjärtcentrum, Bild-och funktionsmedicin samt AnOpIva.

DAL och DAS i Lycksele har arbetat med att förnya och uppdatera lokala arbetsrutiner efter den nya nationella donationsparmen samt arbetat med att inventera underlaget för DCD. Det har också bildats en donationsgrupp med DAS, DAL och intressenter från narkosen och operation (undersköterskor, operations-sköterskor och narkos-sköterskor).

De två DAS-arna i Östersund var del i organisationskommittén av det Nationella Donationsmötet 20 - 21 januari som gick av stapeln på Frösön. Planering, både lokalt, och med den del av kommittén som arbetar på NUS, tog väldigt mycket tid i anspråk.

Tyvårr har donationsarbetet på nästan alla sjukhus i norra regionen fått ta time-out under större delen av 2020, p.g.a. Covid-19. Inte bara för att en del av det patientklientel som i vanliga fall kan bli donatorer märkligt nog uteblev på nästan alla IVO-r i landet, utan också för att all personal var tvungna att arbeta kliniskt med vård av de svårast sjuka, och mycket tungskötta, Covid-patienterna.

Det planerade besöket av R-DAL/R-DAS i Lycksele fick ställas in p.g.a. pandemin.

1.2. Kontakter R-DAL och R-DAS

Under året har vi efter DCD-mötet i Stockholm inte träffats fysiskt. Vi har försökt upprätthålla kontakten och genomföra donationsuppdraget genom återkommande telefonmöten alternativt digitala möten allteftersom vi blivit mer bekväma med för oss ny teknik.

1.3. Genomförda besök på sjukhus i regionen

Under det nationella Donationsmötet i Östersund passade R-DAL på att visa den lokala IVA-avdelningen för intresserade i organisationskommittén.

1.4. Lokala och regionala möten

Se punkt 3.2

1.5. Genomförda aktiviteter under Donationsveckan

Se punkt 3.4

2. Donationsfrämjande aktiviteter vävnader

2.1. Genomförda utbildningar på eget sjukhus och regionalt

2.2. Lokala och regionala möten

Se punkt 3.2

2.3. Genomförda aktiviteter under Donationsveckan

De olika aktiviteterna som genomfördes enligt 3.4 gjordes i samarbete mellan de olika yrkeskategorier som har uppdrag både vad gäller organ och vävnader.

3. Donationsfrämjande gemensamma aktiviteter

3.1. Årets största begivenhet var att Norra Regionen ansvarade i januari för det Nationella Donationsmötet, som förlades på hotell Frösö Park i Östersund. Inbjudan fokuserade på donationsansvariga läkare, sjuksköterskor, transplantationskoordinatorer och transplantationskirurger och vävnadssamordnare. Det inleddes redan på lördagseftermiddagen då organisationskommittén hade en sista genomgång av program, lokaler, talare, teknik och packning av konferensbagar, därefter middag hemma hos regionens R-DAL. På söndagseftermiddagen genomfördes ett möte för alla R-DAL-ar och R-DAS-ar, med efterföljande middag gemensamt med organisationskommittén.

Måndagen 20 januari inleddes konferensen, som fick stor medial uppmärksamhet lokalt, och deltagarantalet uppgick till 210 betalande och ca 40 föreläsare, på intet sätt färre än tidigare konferenser genomförda i södra delar av landet.

Konferensens 2 dagar genomfördes helt planenligt och utvärderingen var mycket positiv både vad gäller ämnesval, talarval och lokalitet. Organisationskommittén som jobbat med återkommande planering under minst 1,5 år, och med mycken hjälp från Vävnadsrådet samt av kongressbyrån Congresso, kunde känna sig nöjd och stolt, med rätta. Inte bara lokal skulle beslutas, ett attraktivt program och intressanta föreläsare skulle ordnas. Om sex år kommer turen till Norra regionens tur att anordna nationellt möte.

Bilaga 1: Konferensprogram

3.2. Lokala och regionala möten

Det årliga fysiska regionala lunch – till – lunch - mötet på NUS för donationsansvariga och vävnadssamordnare fick i år ersättas av ett digitalt möte under några timmar i oktober. R-DAS har regelbundet deltagit i Vävnadsmöten tillsammans med bland andra Regional vävnadssamordnare.

3.3. Möten med verksamhetschefer/sjukhusledning/landstingsledning och/eller regionledning

CIP vid NUS har genom kontakter med regionledningen i Västerbotten fått godkännande att starta upp DCD-verksamhet på NUS, som första sjukhus inom Norra Regionen. Det kommer att ta tid och resurser att implementera.

3.4. Genomförda aktiviteter under Donationsveckan

Det blev v 45 i år då samtliga sjukhus i Norra regionen, under bästa tänkbara Covid-19-restriktioner försökte förmedla information till invånarna. Kontakter med radio och tidningar togs i vanlig ordning. Eftersom donationskortet avvecklas ersattes det informationsmaterial som tidigare kunnat delas ut av en liten hopvikt broschyr från Socialstyrelsen, där huvudbudskapet är att alla ska ta ställning till donation av organ och vävnader och registrera sig på Donationsregistret.

Det återkommande samarbetet på NUS mellan donationsansvariga, IVF-kliniken, Blodcentralen, Funktionsrätt i Västerbotten, Njurföreningen, Medicinkliniken och Kommunikationsavdelningen RV, fungerade även detta år. Nya Roll ups fick i år ersätta den

fysiska närvaron. Korta filmer om donation spelades in (Socialstyrelsen) och sändes i lokala kanaler och via sociala medier. En frågesport på intranätet LINDA samt på IVA anordnades, med möjlighet att vinna priser.

4. Donationer organ

4.1. Antal donatorer per sjukhus och totalt i regionen

Se punkt 5.1

4.2. Donatorer vävnader

Se punkt 5.2

5. Genomförda kvalitetsmätningar

5.1. 14 organdonationer är genomförda i Norra regionen, där Östersund, Lycksele, Sundsvall och Sunderbyn haft var sin donator medan övriga genomförts på NUS.

5.2. Ingen bendonation under året. 14 hornhinnedonatorer i Umeå, 1 i Skellefteå och 3 i Sundsvall.

Bilaga 2: Statistik vävnadsutredningar och vävnadsdonatorer.

6. Informationsinhämtning och samverkan nationellt

6.1. SKR/Vävnadsrådet

Årets andra begivenhet gick av stapeln i Stockholm 10/3 då slutrapporten av DCD-projektet presenterades, och där den stora massan av donationsengagerade i Sverige deltog

Vävnadsrådet inbjöd till stort möte i maj som blev inställt, istället blev det ett digitalt jättemöte 12/10. Ett sådant möte hade resultatmässigt varit långt bättre om det hållits fysiskt, då man som deltagare digitalt mer var åskådare än deltagare.

VOG-möten har hållits fysiskt i samband med Nationella Donationsmötet i Östersund 22/1, därefter digitala sammankomster 20/2, 6/10 och 3/12.

6.2. Socialstyrelsen

Mest mailkontakter med utformande av speciella kondoleansbrev som mottagits lite olika vid olika sjukhuset. Beslut togs i Norra regionen att testa dessa kort/brev, i samråd med Transplantationsenheten i Göteborg.

SoS har också utrett befintliga rutiner nationellt och internationellt vid eventuell donation från barn. En arbetsgrupp har bildats för framtagande av hållbar nationell rutin, där R-DAS från NUS är utsedd som en av deltagarna i gruppen.

6.3. Transplantationsverksamheter

Det årliga mötet i Göteborg i slutet av maj med alla sjukhus som har Sahlgrenska Universitetssjukhuset som kontaktsjukhus i donationsfrågor ställdes in och ersattes av ett digitalt möte den 8/12.

6.4. Det Nationella Donationsmötet; v.g. se 3.1

6.5. Gruppen för regionalt donationsansvariga läkare och sjuksköterskor

Förutom det fysiska mötet i samband med det årliga Nationella Donationsmötet blev resterande möten inställda i fysisk form utan ersattes av digitala möten; 21/4, 27/8 samt 22/10.

6.6. Nationell och internationell aktivitet

Under hela pandemidelen av år 2020 har vi, tack vare transplantationskirurg Markus Gäbel från Göteborg, fått internationell återkoppling gällande donationsarbetet och hur pandemin påverkat donationsverksamheten i olika länder.

Lagrådsremissen på basen av SOU 2019:26 togs i november med förslag om vad som får göras för en konstaterat död patient för att underlätta donation och tidsrymd under vilken organbevarande behandling kan fortgå, att närstående vetot tas bort samt att beslutsförmögen som aldrig har kunnat ta ställning till donation inte får bli donatorer.

R-DAS deltog i februari i ett riksdagsseminarium om hur Sverige kan bli ännu bättre på organdonation och därigenom rädda fler liv. Seminariet var anordnat av Nätverket för Organdonation i Riksdagen.

6.7. Mediaaktiviteter under året

Det framlades ett lagrådsförslag p.g.a. SOU 2019:26 där den nationella expertgruppen för donation samt MOD reagerade på otydligheter och missuppfattningar. Detta ledde dels till en skrivelse till Socialdepartementet, dels artiklar i många lokala tidningar runt om i landet, författade av delar av expertgruppen.

6.8. Utbildningar och kongresser besökta under året

R-DAS deltog i december i ett heldagswebbinarium om kunskapsstyrning, anordnat av NRF.

P.g.a. pandemin blev de flesta utbildningar och möten i fysisk form inställda, men allteftersom året gick började viss digital vana att växa fram. Totalt sett väldigt

6.9. Övrig aktivitet under året

Möte för planering av DCD-införande på NUS hade upptaktsmöte i Umeå 6/2 med CIP, DAS-ar och DAL från NUS samt R-DAS och tillresande R-DAL. Planeringsmöte lokalt även 16 - 18/12 med samma gruppering förutom CIP men där R-DAL deltog digitalt del av tiden.

R-DAL och R-DAS är sen i slutet av året deltagare i det bildade RPO PIVOT för Norra Regionen, där första gemensamma digitala mötet genomfördes 14/12.

För att underlätta kontakter mellan de Norra Regionens alla DAL-ar och DAS-ar försökte vi ha ett digitalt möte 25/11, med mycket gott resultat. Detta gör att vi beslutade om återkommande digitala möten ett par gånger/halvår.

Efter godkännande av regiondirektörerna i AC och Z när det gäller möjlighet för Hornhinnebankens utredare på NUS att även utreda potentiella hornhinnedonatorer i Östersund togs beslut av sjukhusdirektören i Östersund att därvarande DAL fick gå vidare med utverkande av rutin och erforderliga avtal för att få verksamheten sjösatt. Innan andra vågen av Covid-19 påbörjades arbetet, men sen slutet av september har all verksamhet och tid fokuserats enbart på intensivvård.

7. Ekonomi

7.1. Redovisning av förbrukad budget lokalt och regionalt

Det som kostat under året är:

- 25 % av R-DAL- och R-DAS-lönen
- R-DAL har rest till Umeå en gång (möte för DCD 6/2) och en gång till Stockholm (SKR/Vävnadsrådets DCD-rapport 10/3)
- R-DAS rest två gånger till Stockholm (SKR/Vävnadsrådets DCD-rapport 10/3 och Riksdagsseminarium)
- Omkostnader vid Nationella Donationsmötet i Östersund när nationella expertgruppen för R-DAL-ar och R-DAS-ar hade sitt möte; lokal och mat

8. Synpunkter på uppgifter som ingår i uppdraget

8.1. Utvecklingsområden

DCD-införande kommer att konsumera tid och pengar men är lönsamt samhällsekonomiskt på sikt.

8.2. Samarbete med vävnadsinrättningar, transplanterande enheter, med flera

Inga aktuella problem.

8.3. Samarbete med polis och rättsmedicin

Polisväsendet har, tack vare lokala kontakter mellan donationsansvariga på NUS och polisen, samt programpunkt under Nationella Donationsmötet i Östersund, fått upp ögonen allt mer för vad de kan bidra med ut donationssynpunkt, dvs klar förbättring.

RMV har däremot, tyvärr, flaggat för att de inte kan ha donationsverksamhet inskriven som uppdrag.